

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО :

Проректор з науково-педагогічної і навчальної
роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С.В.

“ 17 ”

лютого

2016р

КОМПОЗИЦІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки освітнього ступеня «Бакалавр»

галузі знань 0202-Мистецтво

напряму 6.020205-Образотворче мистецтво

(заочна форма навчання)

Луцьк -2016

Робоча програма навчальної дисципліни "Композиція" для студентів за напрямком підготовки 0202 "Мистецтво", спеціальністю 6.020205 "Образотворче мистецтво".
" 29 " серпня, 2013 р. - 19 с.

Розробники: Тарасюк Іван Іванович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва.

Рецензент: Лесик Олександр Володимирович, професор кафедри образотворчого мистецтва, доктор архітектури.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри Образотворчого мистецтва

Протокол № 1 від " 29 " серпня 2013 р.
Завідувач кафедри: _____ (Лесик О.В.)
(підпис)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалено науково-методичною комісією Інституту мистецтв

Протокол № 1 від " 11 " 09 2013 р.

Голова науково – методичної комісії інституту _____ (Шиманський П.Й.)
(підпис)

Програма навчальної дисципліни схвалено науково-методичною радою університету

протокол № 4 від " 18 " 12 2013 р.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність навчальної програми з кожної дисципліни, виконаної за модульно-рейтинговими засадами і доведеної до відома викладачів та студентів.

Рейтингова система оцінювання (PCO) є невід'ємною складовою навчальної програми і передбачає визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним переведенням оцінки в балах у оцінки за традиційною національною шкалою та шкалою ECTS (European Credit Transfer System).

Програма навчальної дисципліни "Композиція" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки "Бакалавр" напряму "Мистецтво", спеціальності "Образотворче мистецтво".

«Композиція» в перекладі з латинського означає: побудову, формування, групування частин в єдине ціле.

Композиція - форма існування твору, як органічного цілого, як змістовної єдності. Суть цього поняття в мистецтві розкривається в різних аспектах:

- Композиція, як результат творчого процесу;
- Композиція, як процес формування твору і розкриття теми;
- Композиція, як наука про специфіку художнього твору, принципи побудови і процес творення, сприймання і аналіз художнього твору і творчого процесу;
- Композиція, як навчальний предмет.

Лекційний курс охоплює короткий огляд основних етапів розвитку теорії композиції, аналіз композиційних форм в історичному аспекті для визначення типології композиційних рішень: передбачає знайомство з теоретичними основами композиції та методикою її викладання.

Практичний курс – це виконання практичних завдань на закріплення теоретичних знань з основ композиції.

1. Опис навчальної дисципліни.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів 8	Галузь знань 0202 "Мистецтво"	нормативна
	Напрямок підготовки 6.020205 "Образотворче мистецтво"	
Модулів	Спеціальність "Образотворче мистецтво"	Рік підготовки 1, 2
Змістових модулів		Семестр 2,3
ІНДЗ: -		Лекції 26 год.
Загальна кількість годин 240		Практичні - год.
Тижневик годин (для денної форми навчання) аудиторних самостійної роботи індивідуальної роботи	Бакалавр	Лабораторні 96 год.
		Самостійна робота 104 год.
		Консультацій 14 год.
		Форма контролю: екзамен (3 семестр)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни "Композиція" є вивчення етапів розвитку теорії композиції, теоретичних основ композиції, методики викладання композиції та практичного застосування теоретичних знань.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Композиція" є естетичне виховання студентів, розвиток художнього смаку, образного мислення, творчої уяви, зорової пам'яті, вивчення історії розвитку та основ теорії композиції, їх практичне застосування в творчій діяльності.
- 1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

роль композиції в вивченні навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки спеціальності "Образотворче мистецтво", основні етапи розвитку теорії композиції, аналіз композиційних форм в історичному аспекті, теоретичні основи композиції.

вміти:

використовуючи принципи побудови і процесу творення, аналіз художнього твору і творчого процесу - створити, сформулювати, побудувати художній твір на закріплення теоретичних знань з основ композиції з запропонованих видів образотворчого мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з **восьми змістовних модулів:**

1. Змістовий модуль (ЗМ) 1 – Вступ до композиції. Історія розвитку композиції. Відкрита та замкнута композиція. Композиція натюрморту.

Тема 1. Історія розвитку композиції. Предмет композиції. Значення композиції при вивченні образотворчого мистецтва.

Короткий огляд історії розвитку композиції. Виникнення композиційних форм та закономірностей. Розвиток композиції в Стародавньому Єгипті, Греції, Римі. Композиційні прийоми в період Середньовіччя та Відродження. Ренесанс в Україні. Еволюція композиційних схем XVII- XIX ст. Композиційні прийоми нових течій XIX-XX ст. Відродження українських традицій в XX ст.

Тема 2. Структура, композиція, конструкція.

Композиція картини. Побудова зображення на площині картини. Поле картини і зорове поле сприйняття. «Рама» і «край» картини. Простір як композиційний фактор. Час як фактор і завдання композиції. Зображення часу. Геометрія картини.

Тема 3. Поняття композиції. Види композиції. Типологія композиційних рішень. Цілісність композиції.

Сприймання картинної площини та загальні принципи організації композиційної рівноваги на площині. Форма та її об'єктивні властивості. Елементи форми. Співвідношення і пропорції. Пропорційна співрозмірність, як закономірна основа співвідношень елементів та цілого. Масштабність.

Тема 4. Поняття «стилізації», «інтерпретації», «трансформації». Метод асоціативності.

Ритм у природі та мистецтві. Ритм як засіб організації художньої форми. Метричні та ритмічні порядки. Закон ритмічних змін. Симетрія та асиметрія в композиції. Колір - як засіб композиції. Замкнута та відкрита композиція. Основні принципи та умови вирішення замкнутої композиції (монокомпозиції).

Тема 5. Композиція натюрморту.

Побудова композиції за мотивами натюрморту. Навчальний та творчий натюрморт. Аналіз композиційної структури. Формат та його вибір. Композиційний центр, його особливості. Лінійна і повітряна перспектива. Передача матеріальності.

2. Змістовий модуль (ЗМ) 2 – Узагальнення в композиції. Композиція пейзажу.

Тема 6. Природні форми та шляхи їх узагальнення.

Графічні способи зображення мотивів. Лінійне, силуетне та комбіноване (логічне поєднання ліній і плям).

Тема 7. Орнаменти та їх класифікація.

Особливості композиційної структури орнаментів. Мотив-основний елемент орнаменту. Орнаментальна тема. Класифікація орнаментів. Принципи трансформації природних форм в орнаментальні мотиви. Способи зображення мотивів. Стилзація природних мотивів.

Тема 8. Композиція пейзажу.

Пейзаж як складова частина картини та самостійний жанр. Види пейзажу. Композиційні основи побудови пейзажу. Аналіз композиційної структури. Лінія горизонту. Точка зору. Масштаб ширини, висоти і глибини. Лінійна і повітряна перспектива.

Тема 9. Декоративний пейзаж.

Декоративне вирішення в композиції пейзажу. Стилзація, узагальнення та інтерпретація в пейзажі.

3. Змістовий модуль (ЗМ) 3 – Композиція в книжковій графіці. Композиція портрету

Тема 10. Композиція в книжковій графіці.

Елементи книги. Структура книги. Композиція внутрішніх елементів книги. Шрифт, як графіко-виразний засіб при оформленні книги. Ілюстрація та її види. Відношення ілюстрації до тексту. Формат книги. Пропорції книжкових форматів.

Тема 11. Композиція портрету.

Композиція портрету. Види портрету. Особливості побудови портрету.

Тема 12. Композиція гумористичного і сатиричного портрету, її особливості.

Композиційні особливості побудови сатиричного і гумористичного портрету.

4. Змістовий модуль (ЗМ) 4 – Портрет у тематичній картині. Композиція сюжетно-тематичної картини.

Тема 13. Історичний портрет.

Особливості історичного портрету. Способи зображення портрету. Узагальнення образу. Аналіз структури побудови портрету. Автопортрет.

Тема 14. Портрет в інтер'єрі.

Особливості побудови портрету в інтер'єрі. Узагальнення образу.

Тема 15. Композиція двохфігурної тематичної картини.

Особливості побудови двохфігурної композиції. Аналіз структури побудови композиції.

Тема 16. Композиція багатофігурної сюжетно – тематичної картини.

Особливості побудови багатофігурної композиції. Аналіз структури побудови композиції.

4. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Усього	у тому числі						
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Кон тр. роб.	К о н с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Змістовний модуль 1. Вступ до композиції. Історія розвитку композиції. Відкрита та замкнута композиція. Композиція натюрморту.								
Тема 1. Історія розвитку композиції. Предмет композиції. Значення композиції при вивченні образотворчого мистецтва.	5,5	0,5	-	-	-	5	-	-
Тема 2. Структура, композиція, конструкція.	7,5	0,5	-	2	-	5	-	
Тема 3. Поняття композиції. Види композиції. Типологія композиційних рішень. Цілісність композиції.	11,5	0,5	-	2	-	8	-	1
Тема 4. Поняття «стилізації», «інтерпретації», «трансформації». Метод асоціативності.	13,5	0,5	-	2	-	10	-	1
Тема 5. Композиція натюрморту.	20	1	-	4	-	10	-	5
Разом за змістовним модулем 1	58	3	-	10	-	38	-	7

Змістовний модуль 2. Узагальнення в композиції. Композиція пейзажу.								
Тема 6. Природні форми та шляхи їх узагальнення.	11,5	0,5	-	2	-	8	-	1
Тема 7. Орнаменти та їх класифікація.	15	1	-	2	-	10	-	2
Тема 8. Композиція пейзажу.	17	1	-	4	-	10	-	2
Тема 9. Декоративний пейзаж.	16,5	0,5	-	4	-	10	+	2
Разом за змістовним модулем 2	60	3	-	12	-	38	+	7

Змістовний модуль 3. Композиція в книжковій графіці. Композиція портрету								
Тема 10. Композиція в книжковій графіці.	16	1	-	3	-	10	-	2
Тема 11. Композиція портрету.	21	1	-	3	-	14	-	3
Тема 12. Композиція гумористичного і сатиричного портрету, її особливості.	22	1	-	4	-	14	-	3
Разом за змістовним модулем 3	59	3	-	10	-	38	-	8

Змістовний модуль 4. Портрет у тематичній картині. Композиція сюжетно-тематичної картини.								
Тема13. Історичний портрет.	15,5	0,5	-	3	-	10	-	2
Тема14. Портрет в інтер'єрі.	15,5	0,5	-	3	-	10	-	2
Тема15. Композиція двохфігурної тематичної картини.	16	1	-	3	-	10	-	2
Тема16. Композиція багатофігурної сюжетно – тематичної картини.	16	1	-	3	-	10	-	2
Разом за змістовним модулем 4	63	3	-	12	-	40	-	8

Усього годин	240	12/ 26	0	44/ 96	0	154/ 104	0	30
---------------------	------------	-------------------	----------	-------------------	----------	---------------------	----------	-----------

5. Теми лабораторних занять Змістовний модуль 1.

№ з/п	Тема		Кількість годин
1	Тема 1. Структура, композиція, конструкція	1) Організувати прямокутну або квадратну площину простими геометричними фігурами. Домогтись рівноваги при різній кольоровій взаємодії фігур – формат А3, матеріали - акварель, гуаш.	0,5
		2) За принципом статичної та динамічної рівноваги організувати 5-7 геометричних фігур – формат А3, матеріали – туш.	0,5
		3) Організувати прямокутні або квадратну площину з метою виявлення композиційного центру – формат А3, вільна техніка.	1
2	Тема 2. Поняття композиції. Види композиції. Типологія композиційних рішень. Цілісність композиції.	1) Організувати елементи в єдину стійку систему на основі їх закономірного чергування. Порушити монотонність введення доповнюючого акценту – формат А3, матеріали – на вибір студента.	0,5
		2) Виконати серію композицій абстрактного характеру (4 роботи) на основі різних гармонійних поєднань кольорів (споріднених, споріднено – контрастних, контрастних і однотонних) – формат А4, матеріали - акварель, гуаш, акрил.	0,5
		1) Розділити квадратну або прямокутну площину, на рівні або нарівні частини у вертикальному, горизонтальному або діагональному напрямку з використанням 1-3 елементів правильної геометричної форми. Домогтись єдності форми – формат А3, матеріали - акварель, гуаш, темпера.	0,5
		2) Побудувати симетричну або асиметричну композицію з ахроматичних кольорів (білого та чорного) – формат А3, матеріали туш.	0,5
3	Тема 3. Поняття «стилізації», «інтерпретації»,	1) На основі вивчення структурної будови ритмічних мотивів живої та неживої природи, створити асоціативну композицію – формат А3, матеріали – на вибір студента.	2

	«трансформації». Метод асоціативності.		
4	Тема 4. Композиція натюрморту	Створити композицію натюрморту з 4-5 предметів на вибір студента (лінійно-конструктивна побудова) – формат А3, матеріали – графітний олівець.	4
		Разом	10

Змістовний модуль 2

№ з/п	Тема		Кількість годин
1	Тема 5. Природні форми та шляхи їх узагальнення	1) Виконати на окремих аркушах паперу 3 способи графічного узагальнення мотивів живої та неживої природи - лінійне, силуетне (плямове вирішення), комбіноване (логічне поєднання ліній і плям) - А3, матеріали - акварель, гуаш, туш.	2
2	Тема 6. Орнамент. композиція	1) Виконати композицію стрічкового (фризowego) орнаменту – геометричні (ахроматичне вирішення) та рослинні мотиви (хроматичне вирішення) – формат А3, матеріали - гуаш, темпера, акварель, туш.	2
3	Тема 7. Композиція пейзажу.	1) Виконати серію пейзажних малюнків (3 малюнки) максимально наближених до природи – формат А4, матеріали – акварель, гуаш, темпера, акрил.	4
4	Тема 8. Декоративний пейзаж.	На основі замальовок, начерків і етюдів створити композицію декоративного пейзажу (графічне вирішення) – формат А3, матеріали – туш, акварель.	4
		Разом	12

Змістовний модуль 3

№ з/п	Тема		Кількість годин	
1	Тема 9. Композиція в книжковій графіці.	1) Створити "українську абетку " для дітей - формат А3, матеріали - на вибір студента.	1	3
		2) Виконати композицію форзацу книги, використовуючи різні графічні елементи - формат А3, матеріали – на вибір студента.	2	
2	Тема 10. Композиція портрету на тему " Мій сучасник."	1) Виконати композицію збірного погрудного портрету на тему: "Мій сучасник" - формат А3, матеріали – на вибір студента.	3	
3	Тема 11. Композиція гумористичного портрету (шаржу).	1) Виконати дружні шаржі однокласників (2 малюнки) – формат А4, матеріали – на вибір студента.	4	
		Разом	10	

Змістовний модуль 4

№ з/п	Тема		Кількість годин
1	Тема 12. Історичний портрет	1) Виконати композицію історичного портрету (поясний портрет з руками) – формат А2, матеріали – акварель, гуаш, темпера, акрил, олійні фарби.	3
2	Тема 13. Портрет в інтер'єрі.	1) Виконати ескіз однофігурної композицію в інтер'єрі – формат А3, матеріали – на вибір студента.	3
3	Тема 14. Двохфігурна а тематична композиція.	1) Виконати ескіз двохфігурної композиції в інтер'єрі - формат А3, матеріали – на вибір студента.	3
3	Тема 16. Композиція багатофігурної сюжетно-тематичної картини.	1) Виконати ескіз багатофігурної сюжетно - тематичної композиції – формат А3, матеріали - на вибір студента.	3
Разом			12
Усього годин			44

6. Самостійна робота

Самостійна робота включає в себе виконання замальовок, композиційних начерків, ескізів і кольорових етюдів до кожної теми лабораторних занять.

Змістовний модуль 1.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Історія розвитку композиції . Предмет композиції. Значення композиції при вивченні образотворчого мистецтва.	5
2	Тема 2. Структура, композиція, конструкція.	5
3	Тема 3. Поняття композиції. Види композиції. Типологія композиційних рішень. Цілісність композиції.	8
4	Тема 4. Поняття «стилізації», «інтерпретації», «трансформації». Метод асоціативності.	10
5	Тема 5. Композиція натюрморту.	10
Разом		38

Змістовний модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 6. Природні форми та шляхи їх узагальнення.	8
2	Тема 7. Орнаментальна композиція.	10
3	Тема 8. Композиція пейзажу.	10
4	Тема 9. Декоративний пейзаж.	10
Разом		38

Змістовний модуль 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 10. Композиція в книжковій графіці.	10
2	Тема 11. Композиція портрету на тему " Мій сучасник."	14
3	Тема 12. Композиція гумористичного портрету (шаржу).	14
	Разом	38

Змістовний модуль 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 13. Історичний портрет	10
2	Тема 14. Портрет в інтер'єрі.	10
3	Тема 15. Двохфігурна тематична композиція.	10
4	Тема 16. Композиція багатофігурної сюжетно – тематичної картини.	10
	Разом	10
	Усього годин	154

7. Форма підсумкового контролю успішності навчання.**Модульні контрольні роботи**

Змістовний модуль 1. Вступ до композиції. Історія розвитку композиції. Відкрита та замкнута композиція. Композиція натюрморту.

Модульна контрольна робота 1 - Створити композицію тематичного натюрморту з 5-7 предметів і драперій – формат А2, матеріали – акварель.

Змістовний модуль 2. Узагальнення в композиції. Композиція пейзажу.

Модульна контрольна робота 3 – Створити композицію пейзажу, максимально наближеного до натури – формат А2, матеріали – акварель, гуаш, темпера, акрил, олійні фарби.

Змістовний модуль 3. Композиція в книжковій графіці. Композиція портрету

Модульна контрольна робота 6 – Створити композицію поясного портрету – формат А2, матеріали – акварель, гуаш, темпера, олія.

Змістовний модуль 4. Портрет у тематичній картині. Композиція сюжетно-тематичної картини.

Модульна контрольна робота 8 – Створити двохфігурну композицію – формат А2, матеріали – гуаш, темпера, олія.

Екзамен складається з двох частин - теоретичної (виконується 1 год.) та практичної (виконується 3 год.)

Екзаменаційні питання з дисципліни "Композиції" спеціальності “ Образотворче мистецтво ”

1. Історія розвитку композиції.
2. Предмет композиції. Значення композиції при вивченні образотворчого мистецтва.
3. Композиція сюжетно-тематичної картини.
4. Композиція навчального натюрморту.

5. Композиція пейзажу, як жанру станкового живопису.
6. Правила композиції. Їх характеристика.
7. Основні закони орнаментальної композиції.
8. Виразальні засоби в композиції.
9. Види орнаментів та їх класифікація.
10. Особливості композиційної структури.
11. Композиція в книжковій графіці.
12. Загальний принцип організації композиційної рівноваги на площині. Статична і динамічна рівновага.
13. Сюжетно-композиційний центр, його особливості, засоби вираження.
14. Закони композиції, їх характеристика.
15. Побудова монокомпозиції за темою натюрморту.
16. Симетрія та асиметрія – як основні правила композиції.
17. Види композиції і їх визначальний фактор.
18. Особливості побудови композиції пейзажу.
19. Композиція портрету та її особливості.
20. Організація площини за принципом “Золотого перерізу”
21. Значення композиційного закону контрастів.
22. Загальні закономірності побудови композиції портрету.
23. Колір як засіб композиції.
24. Принципи трансформації рослинних форм в орнаментальні мотиви.
25. Мотив – основний елемент орнаменту. Рапорт і рапортна сітка.

Екзаменаційні питання (практичні) з дисципліни "Композиції " спеціальності “ Образотворче мистецтво ”

1. Виконати ескіз композиції урбаністичного пейзажу.
2. Побудувати стрічкові орнаментальні ряди на основі стилізованих мотивів рослинного і тваринного світу, Рішення: лінійне, лінійно-плямове.
3. Закомпонувати на площині 3-4 гіпсові геометричні фігури в академічну постановку натюрморту. Ахроматичне рішення.
4. Виконати ескіз композиції інтер'єру художньої майстерні.
5. Виконати ескіз композиції сатиричного портрету або шаржу.
6. Виконати ескіз композиції декоративного пейзажу. Холодна кольорова гамма.
7. Виконати асоціативну композицію. Рішення плоскіне, хроматичне.
8. Побудувати рапортну композицію на основі простої сітчастої ритмічної побудови. Вирішення: лінійне або лінійно-плямове.
9. Побудувати симетричну композицію з ахроматичних кольорів: білого та чорного.
10. Організувати на площині геометричні елементи однакової форми, але різних розмірів, розміщуючи їх на різних відстанях один від одного і різних поворотах.
11. Використовуючи композиційні прийоми, виконати ескіз вітальної листівки. Графічне вирішення.
12. Трансформувати пластичну форму одиночних тваринних мотивів в орнаментальну композицію з доповненням елементами фантастики. Хроматичне вирішення.
13. На основі трансформованих мотивів тваринного та рослинного світу створити асиметричну композицію на тему: ” Зоопарк ”.
14. За принципом динамічної рівноваги організувати 5-7 фігур, використовуючи контраст кольору і світла.
15. Виконати ескіз декоративного панно на основі стилізованих архітектурних мотивів. Рішення хроматичне.
16. Виконати ескіз композиції творчого натюрморту на тему: ” Атрибути художника ”. Тепла кольорова гамма.

17. Виконати ескіз композиції портрету на тему: ” Мій сучасник ”. Домогтися композиційної рівноваги, характерного кольорового трактування художнього образу.
18. Побудувати композицію морського пейзажу (поєднання морського простору із забудовою на березі зі складним рельєфом).
19. Виконати ескіз форзацу книги. Використовувати різні графічні елементи: малюнок, шрифт. Використовувати обмежену кольорову палітру.
20. Виконати композицію на асоціативне відтворення в кольорі пори року. Реалізувати домінанту, використовуючи контраст кольору.
21. Розробити ескіз пейзажу при різних положеннях точки зору відносно лінії горизонту (точка зору знаходиться вище лінії горизонту, нижче лінії горизонту, на одному рівні).
22. Створити асоціативну композицію. Вільна інтерпретація форм та кольору.
23. За принципом статичної рівноваги організувати площину симетричними фігурами контрастних кольорів.
24. Виконати ескіз композиції декоративного натюрморту. Виразальні засоби: лінія, пляма, колір.
25. Створити ескіз плакату на тему: ” Виставка молодих художників ” в обмеженій кольоровій палітрі. Домогтися пластичної єдності шрифту і зображення.

8. Методи навчання

Методи навчання - це основні шляхи, способи навчальної роботи викладача та студентів, за яких отримують певні знання, вміння і навички.

1. **Пояснювально-ілюстративний** – відображає діяльність викладача й студента, значення якого полягає в тому, що викладач повідомляє готову інформацію різними методами, зокрема, словесний метод передачі навчальної інформації (лекція, бесіда, розповідь-пояснення); використовуючи при цьому наочні методи передачі навчальної інформації (ілюстрації, демонстрації), а студенти сприймають, осмислюють і запам'ятовують навчальну інформацію, з подальшим відтворенням отриманих знань;
2. **Метод стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності та самовдосконалення** – полягає в зацікавленні, заохоченні та покаранні (через усний осуд) в навчальному процесі; в самостійному мисленні при виконанні завдань, що дозволяє сформувати професійні уміння та навички для вирішення репродуктивних, творчих та проблемно-пошукових завдань.
3. **Метод лабораторно - практичного контролю і самоконтролю** – забезпечується практичним методом передачі навчальної інформації (контрольньо-лабораторні роботи, практичні вправи, письмовий контроль, контроль виконання практичних робіт, графічний контроль, практичний самоконтроль, самооцінка);
4. **Метод універсальності** - інтеграція методів різних груп в практичній діяльності викладача, для забезпечення оптимальних шляхів досягнення навчальної мети.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

Забезпечення систематичного, повного, точного і оперативного отримання інформації про навчальний процес, відбувається за допомогою способів діагностичної діяльності. Вони дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу. Викладання курсу згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає діагностику успішності навчання методами контролю. Контроль в свою чергу використовується у двох видах: поточному та підсумковому. Специфіка курсу полягає у застосуванні методів практичної перевірки та графічного контролю.

Засобами діагностики успішності навчання з курсу “ Композиція ” є завдання для лабораторних занять, перегляд художніх студентських робіт виконаних згідно завдань для лабораторних та самостійних, що являються модульним контролем та білети на підсумковий контроль (згідно навчального плану) з практичним та теоретичними завданнями.

10. Розподіл балів, які утримують студенти

Оцінка "відмінно". Практичні роботи відповідають темі, виконані на високому художньому рівні, технічно бездоганні, включають творчий підхід у композиційному і колористичному вирішенні.

Оцінка "добре" Практичні роботи відповідають обраній темі, але мають незначні технічні недоліки.

Оцінка "задовільно". Практичні роботи виконані на недостатньому художньому рівні, технічно недосконалі.

Оцінка "незадовільно". Практичні роботи частково висвітлює тему, виконана на низькому технічному рівні.

Під час оцінювання практичної роботи береться до уваги відповідність роботи поставленому завданню, правильність рішення задачі, точність в рішенні і оформленні , дотримання державних стандартів при оформленні роботи, творчий підхід до роботи, володіння технічними навиками згідно методичних вимог.

Форми навчання: лекції, лабораторні заняття, самостійна робота.

Форма оцінювання: поточне оцінювання, модульний контроль, контрольна робота, екзамен.

11. Критерії оцінювання змістового модуля №1, №2, №3, №4.

Відмінно (5) – Студент володіє системними знаннями в повному обсязі в межах навчальної програми. Практичні роботи відповідають темі, виконані на високому художньому рівні, технічно бездоганні, включають творчий підхід у композиційному і колористичному вирішенні. Вміє самостійно рішення задачу, обирати оптимальний варіант рішення завдання. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним і кількісним показникам, або може бути кращий від них.

Добре (4) – Студент володіє професійними знаннями в повному обсязі та бездоганно виконує роботи в межах навчальної програми. Практичні роботи відповідають обраній темі, але мають незначні технічні недоліки. Вміє самостійно рішення поставлену задачу та обирати оптимальний варіант рішення завдання. У процесі роботи припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє і виправляє. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам.

Задовільно (3) – Студент з розумінням відтворює основні професійні знання та правильно виконує роботи в межах навчальної програми. Практичні роботи виконані на недостатньому художньому рівні, технічно недосконалі. Достатньо усвідомлено застосовує основні методи проектування, при рішенні конкретних задач. Застосовує основні прийоми самоконтролю виробничих дій та методи контролю за якістю роботи. Потребує консультації викладача. При рішенні задач допускає несуттєві помилки і неточності, які частково може виправити. Результат роботи в цілому відповідає якісним показникам.

Незадовільно (1-2) – Студент без достатнього розуміння відтворює основні професійні знання та з помилками виконує роботи в межах навчальної програми. Практичні роботи частково висвітлює тему, виконана на низькому технічному рівні. При виконанні роботи припускається значних помилок, які самостійно виправити не може. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам.

12. Список джерел

1. Антонович Є.А., Свид С.П. Шпільчак В.А. Програми для шкіл /класів/ з поглибленим теоретичним і практичним вивченням образотворчого мистецтва та архітектури в I-XI класах. – К., 1990.
2. Алпатов М.В. Композиция в живописи. – М., 1960.
3. Волков Н.Н. Композиция в живописи. – М., 1977.
4. Волков Н.Н. Восприятие картины. М., 1976.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис: В 2 т. – К., 1991.
6. Гончаров Н.А. Композиция и архитектура книги. – М., 1977.
7. Даниель С.М. Навыки композиции // Художник. – 1977. - № 6.
8. Даниель С.М. Учебный анализ композиции // Творчество. – 1984. - №3.
9. Добкин С.Ф. Оформление книги. – М., 1985.
10. Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. – К., 1960.
11. Ковалев Ф.В. Золотое сечение в живописи. – К., 1989.
12. Краткий словарь терминов изобразительного искусства. – М., 1969.
13. Мочалов Л.В. О систематике типов пространственного построения картины. – М., 1980.
14. Непомнящий Б.М. Перспектива в композиции. – Чебоксары, 1970.
15. Популярная художественная энциклопедия: В 2т. – М., 1986.
16. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. – К., 1980.
17. Сензюк П.К. Композиция в декоративном искусстве. – К., 1988.
18. Словник художників України. – К., 1973.
19. Станкевич М.Є. Українські витинанки. – К., 1986.
20. Степовик Д.В. Скарби України. – К., 1990.
21. Шорохов Е.В. Основы композиции. – М., 1979.

Ресурси

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.